

แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม

Guidelines for Life Skills Development of Learners in Non-Formal

and Informal Education at Nakhon Pathom Province

พนณกร ฝอยทอง *

Pannakorn Foithong

นพพร จันทรนำชู **

Nopporn Chantaranamchoo

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะชีวิต 2) เปรียบเทียบทักษะชีวิตตามลักษณะส่วนบุคคล 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกระบบ จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ครู และผู้เรียน จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้คือแนวทางการสัมภาษณ์ระดับลึกและแนวทางการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะชีวิตของผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผู้เรียนที่มีอาชีพและรายได้ที่แตกต่างกันจะมีทักษะชีวิตแตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต ได้แก่ ปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ลักษณะมุงอนาคต สัมพันธภาพในครอบครัว สภาพแวดล้อมทางการเรียน การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน และสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน โดยสามารถทำนายการพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกันได้ร้อยละ 70.8 4) แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนคือ 4.1) สถานศึกษาหรือ กศน. อำเภอ เป็นผู้กำหนดนโยบาย และแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต 4.2) ให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ 4.3) ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้จากเพื่อน 4.4) ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง 4.5) เน้นการสร้างความเข้าใจในตัวผู้เรียน 4.6) เน้นการสอนเกี่ยวกับชีวิตของผู้เรียน 4.7) กำหนดเรื่องของสังคมเป็นกิจกรรม 4.8) เรียนรู้จากการเข้าค่าย 4.9) เน้นให้สามารถไปประกอบอาชีพ และ 4.10) เรียนรู้วิธีการอยู่ในสังคม

คำสำคัญ : ทักษะชีวิต/ การศึกษานอกระบบ

* นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Abstract

The purpose of this research were 1) to study life skills levels 2) to compare life skills according to personal characteristics 3) to study the factors those have effected to life skills development and 4) to study the guidelines of life skills development of learners in Non-Formal and Informal Education at Nakhon Pathom Province. The sample in this study were learners in secondary level of non-formal education programme at total 357 persons and key informants whom gave the main data were administers, community leaders, teachers and learners at amount 17 persons. The instruments were used as questionnaires, in depth interview and focus group discussion guideline. Data analysis had used percentage, mean, standard deviation, t-test statistic, one-way ANOVA, correlation analysis stepwise multiple regression analysis and content analysis.

The research result was found that 1) life skills of leaners as a whole at high level. 2) Leaners who differently have careers and incomes will differently have life skills at significance level 0G.05. 3) Factors those have affected to life skill development were factors in social supports, future approach, family relation, learning environment, getting data from mass media and relationship between leaners and friends, those can anticipate a common life skill development at 70.8 4) The guideline of life skill development for learners were 4.1) schools or district non-formal offices are policy formulators, and set the guideline of life skill development, 4.2) giving the information for a decision making, 4.3) learners can search knowledge from friends, 4.4) realizing learners as the learner center 4.5) emphasizing on learner comprehension 4.6) focusing on teaching of learner life 4.7) assigning the social matters as activities 4.8) learning from camping 4.9) emphasizing on how to work and 4.10) learning the social living method.

Keywords : Life skills/ Non-Formal Education

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเทคโนโลยีการศึกษา อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมอย่างรวดเร็ว การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้ของบุคคล และสังคม และเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (ประเสริฐ บุญเรือง, 2555) แต่ในเวลาที่ผ่านมามีการจัดการศึกษาของประเทศยังคงขาดความชัดเจนในการกำหนดเป้าประสงค์หลักของการศึกษา (Objective Function) การดำเนินการจึงจำเป็นต้องเข้าใจ เข้าถึงทั้งบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 รวมถึงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของผู้เรียน (สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556) รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายการพัฒนาประเทศว่าด้วยการ เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยยึดปรัชญา

.....
ของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดหลักสำคัญ ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) และความต้องการของประชาชนมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย ตั้งแต่ระดับท้องถิ่นถึงประเทศ สำหรับส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา คือ ด้านที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างและพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาคนได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้ เน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่และพัฒนา กำลังคนให้เป็นที่ต้องการ เพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนหรือด้อยโอกาส โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้มีความรู้และทักษะใหม่ที่หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกัน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้นำนโยบายมาสู่การปฏิบัติเพื่อเพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส มีการพัฒนาทักษะชีวิตเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการตามธรรมชาติและกระบวนการทางสังคม (กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน, 2555: 2)

ด้วยทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลและเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ประกอบด้วยด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนมีปัญหาทักษะชีวิตด้านทักษะพิสัย ได้แก่ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์ และความเครียด ปัญหาเหล่านี้มีผลต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ทำให้เกิดความสับสน ขัดข้องใจ และวิตกกังวล หากปล่อยไว้จะเกิดเป็นปัญหาที่รุนแรงต่อผู้เรียน (เกสรา สุรพันธ์พิชิต และวิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับ มนัสนันท์ รอดเชื้อเงิน (2554) ที่ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตโดยองค์ประกอบที่มีน้ำหนักสำคัญในการบ่งชี้ทักษะชีวิต ได้แก่ ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การจัดการอารมณ์ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การตระหนักรู้ในตน ความภาคภูมิใจในตนเอง การเห็นใจผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพความรับผิดชอบต่อสังคมและการจัดการความเครียด อีกทั้งจากการตรวจสอบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของ กศน. จังหวัดนครปฐม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2556 พบว่า การดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ พิจารณาได้จากการจัดการศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐานมีจำนวนผู้จบการศึกษาน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้สมัครเข้าเรียน การจัดการศึกษาต่อเนื่องในกิจกรรมส่งเสริมอาชีพยังไม่สามารถสร้างอาชีพให้กับประชาชนได้ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยในกิจกรรมบ้านหนังสืออัจฉริยะไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. กลุ่มตรวจสอบการดำเนินงาน, 2559)

จากสภาพปัญหาที่พบดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะทำงานด้านการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม เพื่อนำเสนอ

.....
 กรอบแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกอนาคตในศตวรรษที่ 21 ของ
 ผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

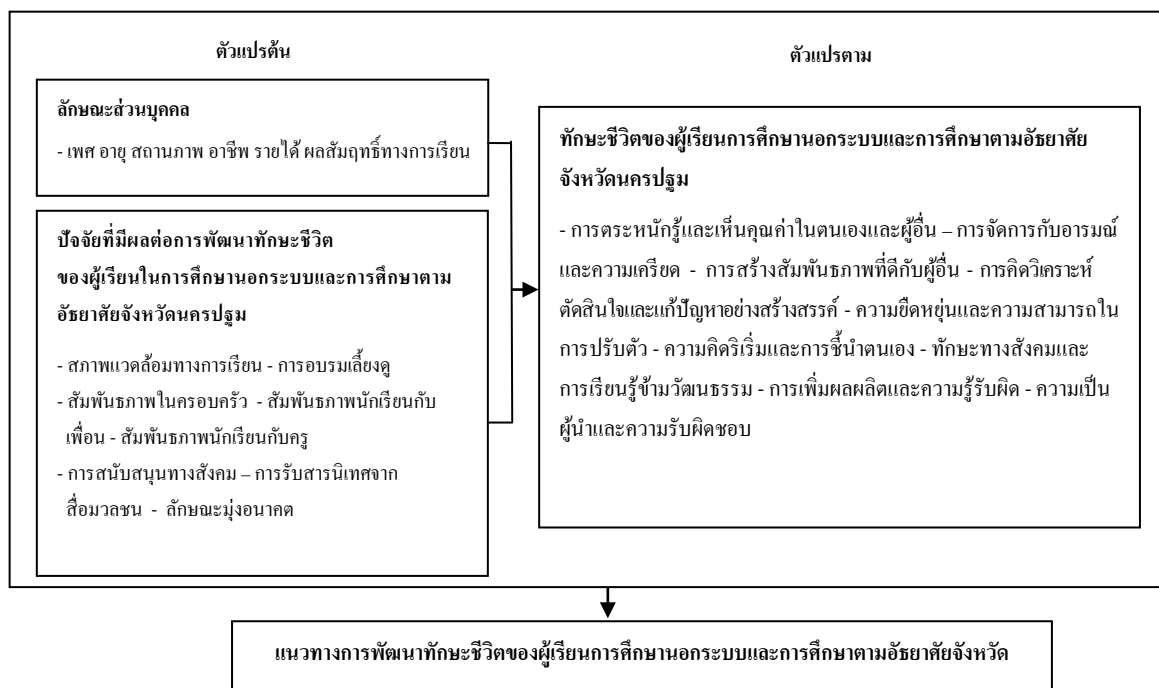
1. เพื่อศึกษาระดับทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของผู้เรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม ตาม
 ลักษณะส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
 อัธยาศัย จังหวัดนครปฐม
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 จังหวัดนครปฐม

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้เรียนที่มีลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่าง
 กันมีทักษะชีวิตที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการเรียนการอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพในครอบครัวสัมพันธภาพระหว่าง
 ผู้เรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับครู การสนับสนุนทางสังคม การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน
 ลักษณะมุงอนาคต มีผลต่อทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและประมวลแนวคิดองค์ประกอบที่สำคัญ 5 แนวคิด คือ 1) สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษานานาชาติ 2) กรมวิชาการ 3) กรมสุขภาพจิต 4) องค์การอนามัยโลก 5) ภาาเพื่อทักษะ
 แห่งศตวรรษที่ 21 โดยวิเคราะห์แนวคิดที่กล่าวถึงองค์ประกอบทักษะชีวิตตรงกันและสอดคล้องกัน ซึ่งได้แก่
 แนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานานาชาติ และแนวคิดของภาาเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
 ที่มีองค์ประกอบร่วมและองค์ประกอบที่แตกต่างกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานานาชาติมา
 เพื่อกำหนดเป็นตัวแปรตามในงานวิจัย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต วิเคราะห์จากผลการวิจัยที่ผู้วิจัยได้
 ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต โดยนำปัจจัยที่ตรงกันและสอดคล้องกันมาเพื่อกำหนดเป็น
 ตัวแปรต้นในงานวิจัย นำเสนอเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1 ประชากร (Population) คือ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม ประจำปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 จาก กศน. อำเภอ 7 แห่ง (กศน.ตำบล 106 แห่ง) รวมจำนวนทั้งสิ้น 4,796 คน

1.2 ตัวอย่าง (Sample) คือ ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม ประจำปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 จำนวนตัวอย่าง 357 คน โดยเทียบตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607- 610) มีความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ทั้งนี้ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ 5 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling)

1.3 ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหาร ครู ผู้นำชุมชน และผู้เรียน จำนวน 17 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อทักษะชีวิตประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพผู้เรียนกับเพื่อน สัมพันธภาพผู้เรียนกับครู การสนับสนุนทางสังคม การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน ลักษณะมุ่งอนาคต โดยลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับทักษะชีวิตของผู้เรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่ามี 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด (Opened End) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครปฐม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9754

2.2 แนวทางการสัมภาษณ์ระดับลึกและแนวทางการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางและปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 การวิเคราะห์ระดับทักษะชีวิตโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ (Best, 1981: 82)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีทักษะชีวิตในระดับน้อยที่สุด

3.3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบทักษะชีวิตตามลักษณะส่วนบุคคล เพศ ใช้การทดสอบด้วยค่าที่แบบอิสระต่อกัน (Independent Samples t-test) อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ผลวิเคราะห์ที่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ใช้ทดสอบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีแอลเอสดี (Least Significant Difference: LSD)

3.4 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3.5 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล

ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน n = 357	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	144	40.3
หญิง	213	59.7
2. อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี	128	35.9
21 – 30 ปี	161	45.1
31 – 40 ปี	43	12.0
41 ปี ขึ้นไป	25	7.0
3. สถานภาพ		
โสด	258	72.2
สมรส	92	25.8
หม้าย / หย่า / แยกกันอยู่	7	2.0
4. อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	15	4.2
รับจ้างทั่วไป	193	54.1
พนักงานบริษัทเอกชน	49	13.7
ธุรกิจส่วนตัว	47	13.2
อื่น ๆ ได้แก่ แม่บ้าน ทำนา ทำสวน ค้าขาย และไม่ได้ประกอบอาชีพ	53	14.8
5. รายได้		
ไม่เกิน 10,000 บาท	217	60.8
10,001 – 20,000 บาท	123	34.5
20,001 บาท ขึ้นไป	17	4.8

ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน n = 357	ร้อยละ
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน		
เกรด 1 - เกรด 2	106	29.7
เกรดมากกว่า 2 - เกรด 3	197	55.2
เกรดมากกว่า 3 – เกรด 4	54	15.1

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7 เพศชาย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 มีสถานภาพโสด จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1 มีรายได้ต่ำกว่าเดือนละ 10,000 บาท จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 60.8 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับเกรดมากกว่า 2 - เกรด 3 จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2

2. ผลการวิเคราะห์ระดับทักษะชีวิตและระดับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 2 แสดงผลรวมรายด้านของค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตโดยภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	4.13	0.56	มาก	1
2. การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.07	0.61	มาก	8
3. การจัดการกับอารมณ์และความเครียด	4.09	0.65	มาก	4
4. การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.08	0.59	มาก	6
5. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว	4.10	0.66	มาก	3
6. การเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ	4.08	0.68	มาก	6
7. ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม	4.09	0.65	มาก	4
8. การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ	4.13	0.64	มาก	1
9. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ	4.01	0.70	มาก	9
รวม	4.09	0.64	มาก	

.....

จากตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากเช่นกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ สัมพันธภาพในครอบครัว ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ลักษณะมุ่งอนาคต ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.60) การอบรมเลี้ยงดู ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.60) สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับครู ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.60) การสนับสนุนทางสังคม ($\bar{x} = 4.10$, S.D. = 0.62) การรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.73) สภาพแวดล้อมทางการเรียน ($\bar{x} = 4.06$, S.D. = 0.59) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน ($\bar{x} = 4.04$, S.D. = 0.60)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะชีวิตตามลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะชีวิตตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	ผลการทดสอบสมมุติฐาน
เพศ	ไม่ปฏิเสธ H_0 ($p = .371$)
อายุ	ไม่ปฏิเสธ H_0 ($p = .069$)
สถานภาพ	ไม่ปฏิเสธ H_0 ($p = .754$)
อาชีพ	ปฏิเสธ H_0 ($p = .001$)
รายได้	ปฏิเสธ H_0 ($p = .012$)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ไม่ปฏิเสธ H_0 ($p = .053$)

จากตารางที่ 4 การทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม ตามลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ผู้เรียนที่มีรายได้กับอาชีพแตกต่างกันจะมีทักษะชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้เรียนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันจะมีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิต

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	Y
X ₁	1.000								
X ₂	.429**	1.000							
X ₃	.481**	.562**	1.000						
X ₄	.548**	.451**	.602**	1.000					
X ₅	.564**	.339**	.508**	.614**	1.000				
X ₆	.614**	.433**	.554**	.594**	.454**	1.000			
X ₇	.507**	.392**	.500**	.600**	.492**	.659**	1.000		
X ₈	.459**	.439**	.427**	.566**	.463**	.580**	.627**	1.000	
Y	.619**	.514**	.612**	.661**	.569**	.729**	.683**	.680**	1.000

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม พบว่า ตัวแปรปัจจัยแต่ละตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม (X6) มีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตมากที่สุด ซึ่งมีค่าเท่ากับ .729 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน (X7) ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X8) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน (X4) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน (X1) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว (X3) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับครู (X5) และปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดู (X2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .729 .683 .680 .661 .619 .612 .569 .514

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์ตัวแปรที่เข้าสู่สมการจากการทำนายทักษะชีวิต

	b	Beta	t	Sig
	.254		1.875	.062
ด้านการสนับสนุนทางสังคม (X6)	.220	.246	5.463*	.000
ด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X8)	.213	.249	6.253*	.000
ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว (X3)	.144	.161	4.206*	.000
ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน (X1)	.127	.141	3.649*	.000
ด้านการรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน (X7)	.129	.145	3.341*	.001
ด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน (X4)	.990	.112	2.621*	.009

$R^2 = .708$ Adjusted $R^2 = .703$ $F = 401.738^*$ Sig $F = .006$ SE = .365

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยสามารถเขียนสมการทำนายในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.254 + 0.220 (X6) + 0.213 (X8) + 0.144 (X3) + 0.127 (X1) + 0.129 (X7) + 0.099 (X4)$$

$$\hat{Z} = 0.246 (Z6) + 0.249 (Z8) + 0.161 (Z3) + 0.141 (Z1) + 0.145 (Z7) + 0.112 (Z4)$$

สามารถอธิบายตัวแปรตามได้ร้อยละ 70.8

จากตารางที่ 6 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม (X6) ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X8) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว (X3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน (X1) ปัจจัยด้านการรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน (X7) ปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน (X4) สามารถทำนายการพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกันได้ร้อยละ 70.8

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และแนวทางการสนทนากลุ่ม สามารถวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม

- 1) การกำหนดนโยบาย แนวทาง มาตรฐานและตัวชี้วัดในการพัฒนาทักษะชีวิตในแต่ละด้าน ควรให้สถานศึกษาหรือ กศน. อำเภอ เป็นผู้กำหนดวิธีการและกระบวนการดำเนินการ
- 2) เน้นการสร้าง ความเข้าใจในตัวผู้เรียน
- 3) ควรให้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น และให้ผู้เรียนทำการคิดวิเคราะห์ และตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 4) ควรให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและทำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้
- 5) ครูยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ อำนวยความสะดวก จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ และหาวิธีการเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
- 6) กำหนดนโยบายในเรื่องของสังคมโดยกำหนดเป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องการพัฒนาสังคมและชุมชน
- 7) กำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการเข้าค่าย การฝึกอบรม และกิจกรรมที่สนใจโดยสอดแทรกการใช้สื่อจิตตอลแทรกอยู่ทุกกิจกรรม
- 8) ควรเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เพื่อไปประกอบอาชีพในอนาคต
- 9) ควรให้การเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นคนดีของสังคม
- 10) ควรเน้นการสอนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบทักษะชีวิตของผู้เรียน จากการทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม ตามลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 เพศ อายุ สถานภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันจะมีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรภัก พานพิศ (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหาเสพติดของนักศึกษาการศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกันสำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กศน.จังหวัดนครปฐม ที่แตกต่างกันจะมีทักษะชีวิตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรชญาพร ชาญณรงค์ (2553) ที่ศึกษาเรื่อง ทักษะชีวิตและพฤติกรรมการเผชิญปัญหาความรึกของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย และงานวิจัยของ สิทธิชัย ทองวร (2549) ที่พบว่า ระดับผลการเรียนไม่มีผลต่อการเลือกใช้กลวิธีการเผชิญปัญหา

1.2 อาชีพและรายได้ พบว่า ผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม ที่มีอาชีพและรายได้แตกต่างกันมีทักษะชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรภัก พานพิศ (2552) ที่พบว่า อาชีพ รายได้ของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่มาจากครอบครัวผู้ใช้แรงงานย้ายถิ่นจากชนบทมาทำงานในเมือง จึงมีสภาพแวดล้อมหรือลักษณะพฤติกรรม อาชีพ และรายได้ที่คล้ายคลึงกัน ทำให้มีพฤติกรรมการป้องกันยาเสพติดไม่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม โดยรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งในเรื่อง ปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ปัจจัยด้านการรับสารนิเทศจากสื่อมวลชน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน และปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน สามารถทำนายการพัฒนาทักษะชีวิตร่วมกันได้ร้อยละ 70.8 สอดคล้องกับ เสาวนิต กมลอินทร์ (2553: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยการพัฒนาทักษะชีวิตเกี่ยวกับปัจจัยความสัมพันธด้านทักษะพิสัย พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีจิตสำนึกสาธารณะของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดเพชรบูรณ์ใน 4 ปัจจัยที่อธิบายร่วมกัน แบ่งเป็น 1) ปัจจัยที่ส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะของผู้เรียน ประกอบด้วย ปัจจัยความสัมพันธด้านครอบครัว ด้านเพื่อน ด้านสังคม และด้านสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) มีค่าน้ำหนักความสำคัญที่ส่งเสริมปัจจัยความสัมพันธในรูปคะแนน มาตรฐาน (β) เรียงตามลำดับคือ ปัจจัยด้านสื่อมวลชน ด้านเพื่อน ด้านสังคม และด้านครอบครัว โดยมีค่าน้ำหนักสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสังกัดอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตที่สอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อการปฏิบัติ
3. ควรมีการศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนที่มีต่อในระดับอำเภอ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2555). หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารความรู้พื้นฐาน. เอกสารลำดับที่ 37/2555. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.
- เกสรฯ สุรพันธ์พิชิต และวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. (2554). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตสำหรับนักศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ บุญเรือง. (2555). “การจัดการศึกษาตลอดชีวิต”. วารสาร กศน. 5 (1) : 3.
- ปรีชญาพร ชาบุญรงค์. (2553). ทักษะชีวิตและพฤติกรรมและการเผชิญปัญหาความรักของนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา ชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรภัก พานพิศ. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันปัญหาเสพติดของนักศึกษา การศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- มนัสนันท์ รอดเชื้อจี. (2554). “การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในบริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมวิทยา ศาสนา และวัฒนธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น”. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2(2) : 259-273.
- สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). โครงการวิจัยเรื่องการกำหนด แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน. กลุ่มตรวจสอบการดำเนินงาน. (2559). รายงานการตรวจสอบการดำเนินงาน การบริหารจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน.

.....
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2556). **แผนปฏิบัติการ 4 ปี (พ.ศ.**

2556 - 2559) ของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สิทธิชัย ทองวร. (2549). **กลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยสังกัดสำนักงาน**

คณะกรรมการอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสาวนิต กมลอินทร์. (2553). **ปัจจัยการพัฒนาทักษะชีวิตเกี่ยวกับปัจจัยความสัมพันธ์ด้านทักษะพิสัย.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

Best, John W. (1981). **Research in Education.** 4rd.ed. Englewood cliffs, New Jersey: Prentice.
Hall Inc.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities.**
Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607 - 610.